

NOMINA LOCИ У ГОВОРУ БУНАРА КОД ЈАГОДИНЕ²

Предмет рада јесу именице типа *nomina loci* у говору Бунара код Јагодине, који припада косовско-ресавском дијалекту. Због ограниченог простора и бољег прегледа грађе, у разматрање су узете само именице са значењем отвореног простора. Основно средство грађења ових именица јесте суфиксација, па се у истраживању полази од суфикса помоћу којих се оне ограде. Рад има следеће циљеве: 1) да сагледа *nomina loci* у говору Бунара и да утврди који су суфикси продуктивни у њиховом грађењу, 2) да покаже одступања од стандарднојезичког идиома и 3) да покаже конкурентност суфиксалних морфема. Као корпус послужио је попуњени *Упитник за прикупљање nomina loci*. Речници српског језика послужили су као контролни корпус. Спроведена анализа је показала да је у говору Бунара *-иште* најпродуктивнији суфикс. Суфикси *-ар/-јар*, *-ак/-јак* и *-ик* су, такође, продуктивни. Одступања од стандарднојезичког идиома су бројна: уочени су деривати који нису регистровани у речницима српског језика, уочене су значењске разлике између дијалекатских и стандарднојезичких примера, уочена су акценатска неподударња између дијалекатских и стандарднојезичких примера. Три суфикса су конкурентна у оквиру подгрупе *Шума* (*-ар/-јар*, *-ак/-јак* и *-ик*), а два суфикса су конкурентна у оквиру подгрупе *Воћњак* (*-ар/-јар* и *-ак/-јак*). Суфикс *-иште* је без конкуренције, јер је високопродуктиван.

Кључне речи: творбено-семантичка категорија *nomina loci*, суфикс, творба речи, говор Бунара, стандарднојезички идиом.

1. Увод

Предмет рада јесу именице типа *nomina loci* у говору Бунара код Јагодине, који припада косовско-ресавском дијалекту. Ове именице означавају место где се нешто ради с оним што значи основна реч (ако је основна реч именица) или место где се врши радња основне речи (ако је основна реч глагол). То место може бити отворен или затворен простор (BARIĆ i dr. 1979:

¹ jovanica.st@gmail.com

² Рад је настао у оквиру истраживања за докторску дисертацију, чија је израда у току.

253). Због ограниченог простора и бољег прегледа грађе, у разматрање су узете само именице са значењем отвореног простора. Отворени простор се остварује као насад, крај, садашње или некадашње место неке ствари или радње (BARIĆ i dr. 1979: 254).

Основно средство грађења ових именица јесте суфиксација, па се у истраживању полази од суфикса помоћу којих се оне оградe.

Рад има следеће циљеве: 1) да сагледа *nomina loci* у говору Бунара и да утврди који су суфикси продуктивни у њиховом грађењу, 2) да покаже одступања од стандарднојезичког идиома и 3) да покаже конкурентност суфиксалних морфема.

Село Бунар удаљено је око 12 километара од Јагодине. Великим делом је насељено Србима. Мештани села се углавном баве сточарством и пољопривредом. Као што је већ речено, говор Бунара припада косовско-ресавском дијалекту и познаје све његове одлике (екавска замена Ћ; сажимање вокала у групама: *-ao*, *-eo*, *-uo* у корист *-o*; губљење фонеме *x*; наставак *-ши* у компаративу придева; одсуство суплетивне множине на *-ад*; употреба конструкције *с + акузатив* уместо инструментала и др.).

У овом истраживању су комбиновани субјективна техника и рад на корпусу. Као корпус послужио је попуњени *Упитник за прикупљање nomina loci*.³ *Упитник* се састоји од 97 питања и обухвата шест целина: 1) *Воћњак*; 2) *Земљиште, њива, поље*; 3) *Башта, врт*; 4) *Шума*; 5) *Место где се нешто ради, дешава, место вршења неке радње* 6) *Место где се некад нешто налазило*. Приликом састављања *Упитника* ослањали смо се углавном на дефиниције које дају речници српског језика.

Информатори су и мушког и женског пола, старосне границе 70–80 година. Приликом истраживања анкетирано је 10 људи: пет мушкараца и пет жена. Треба напоменути да су сви информатори рођени и одрасли у Бунару и да нису мењали место боравка. *Упитником* је прикупљено око 150 именица типа *nomina loci*.

Као контролни корпус послужили су речници српског језика: *Речник српскохрватскога књижевног језика* (РМС 1967–1976), *Речник српскога језика* (РСЈ 2011) и *Речник српскохрватског књижевног и народног језика* (РСАНУ 1959–).

2. Анализа корпуса

2.1. Суфикс *-иште*⁴

На основу анализе релевантне литературе, можемо закључити да је примарно значење именица са суфиксом *-иште* месно (СТЕВАНОВИЋ

³ У даљем тексту *Упитник*.

⁴ Суфикси су дати по продуктивности.

1986: 537–538; КЛАЈН 2003: 125; СТАНОЈЧИЋ, ПОПОВИЋ 2005: 143). Поменути суфикс се спаја и са именичким и са глаголским основама.

Досадашња истраживања на дијалекатском материјалу сведоче о високој продуктивности поменутог суфикса (ЖУГИЋ 2014: 154; СТЕВАНОВИЋ 2021: 245; СТЕВАНОВИЋ 2022). Суфикс *-иште* гради *nomina loci* и у бугарском (СПАСОВА 2016) и у македонском језику (КОНЕСКИ 1987: 274, 284; УСИКОВА 2000: 60).

Анализирани корпус бележи велики број примера са суфиксом *-иште*. Све примере са поменутиим суфиксом који су настали од именичке основе можемо сврстати у три лексичко-семантичке подгрупе:

- 1) Именице које се односе на одређено земљиште, њиву или поље: *бђбиште, бђстаниште, буњиште, врбиште, гљивиште, детелиште, дђњиште, дуваниште, жђтиште, зобиште, јђчмиште, конопљиште, компђриште,⁵ кромпђриште, кукурузиште, куђусиште, ланиште, лубеничиште, луђерђште, ђвсиште, пђпратиште, пасуљиште, рђниште, рђтиште, рђткђиште, хмђљиште, вађариште, лђћиште, павђтиште, руђиште, црепуљиште, пченђиште.⁶*
- 2) Именице које се односе на одређену башту или одређен врт: *брђћиште, папрђчиште.*
- 3) Именице које се односе на место где се некад нешто налазило: *амђариште, бачђиште, бунђриште, виђњиште, воденичиште, колђбиште, кошђариште, манађђриште, млђниште, пазђриште, пђвничиште, плђвњиште, пођђтиште, тђриште, трђђчиште, црђквиште, гувђиште,⁷ лђђиште.⁸*

Сложеним суфиксом *-овиште* изведене су три именице. Једна се односи на воћњак (*јабукђвиште*), друга на земљиште (*бђбђвиште*), а трећа на башту (*луђђвиште*).

Суфикс *-иште* се нешто ређе комбинује са глаголском основом. Анализирани корпус бележи неколико примера. Све примере можемо сврстати у две лексичко-семантичке подгрупе:

- 1) Именице које се односе на место где се нешто ради, дешава, место вршења неке радње: *пђсиште, плђндиште, пђђиште, трулиште.*

⁵ Овај пример је фонетски модификован. Реч је о испадању једног од двају сличних или једнаких сугласника (уп. БЕЛИЋ 1905: 238; СИМИЋ 1972: 212).

⁶ И овај пример је, такође, фонетски модификован. Реч је о африкатизацији, тј. појави *ни > лич* (уп. ЈОВИЋ 1968: 74; ПЕЦО, МИЛАНОВИЋ 1968: 273; БОГДАНОВИЋ, МАРКОВИЋ 2000: 68).

⁷ Овде је реч о дисимилацији *-мн- > -вн-* (уп. ЈОВИЋ 1968: 69).

⁸ Овде је реч о метатези *-зј- > -јз-* (уп. ЈОВИЋ 1968: 65; ПЕЦО, МИЛАНОВИЋ 1968: 286; СИМИЋ 1972: 216; ЖУГИЋ 2014: 39).

2) Именице које се односе на одређену шуму: *бра̀ниште*.

У анализираном корпусу су уочени деривати који нису регистровани у горепоменутом речницима српског језика: *хмѐљиште*, *врбѝиште*, *лѐћиште*, *навѝтиште*, *рујиште*, *црепуљѝиште*, *кошѝриште*, *лѝзјиште*, *трљѝчиште*, *напрѝчиште*, *јабукѝвиште*, *лукодѝиште*.

Пример *бунѝриште* је регистрован у *Речнику српскохрватског књижевног и народног језика*. Поменути пример објашњен је на следећи начин: стари, напуштени бунар (РСАНУ 1962: 284). Ово говори у прилог томе да се дијалекатски и стандарднојезички пример значењски потпуно разликују.

Поједини примери из анализираног корпуса се акценатски подударају са стандарднојезичким примерима, а поједини не (*зљивѝиште*, *детелѝиште*, *зобѝиште* и сл.). Акценатско неподударање уочено је и код примера *бобѝвиште* (стандарднојезички пример је *бѝбовиште*) и *колибѝиште* (стандарднојезички пример је *ко̀либиште*).

2.2. Суфикс *-ар/-јар*

Поменути суфикс води порекло од прасловенског **арь*. Служи првенствено за грађење *nomina agentis* и у српском (СТЕВАНОВИЋ 1986: 506–507; КЛАЈН 2003: 44–47) и у македонском (КЕПЕСКИ 1946: 26; КОНЕСКИ 1987: 286; УСИКОВА 2000: 57) и у бугарском језику (ИЛИЕВА 2018: 2206). У грађењу *nomina loci* је нископродуктиван (КИРШОВА 1999: 82; КЛАЈН 2003: 41; СТАНОЈЧИЋ, ПОПОВИЋ 2005: 144; ШТАСНИ 2007: 934). Углавном се спаја са именичким основама (КЛАЈН 2003: 44).

Анализирани корпус бележи велики број примера са поменути суфиксом. Сви примери су настали од именичке основе. Можемо их сврстати у две лексичко-семантичке подгрупе:

- 1) Именице које се односе на одређен воћњак: *купиња̀р*, *малина̀р*, *вишиња̀р*, *дуда̀р*,⁹ *дуња̀р*, *јабука̀р*, *јагода̀р*, *кајсија̀р*, *крушка̀р*, *круша̀р*, *орашѝр*, *шљива̀р*, *трешиња̀р*.
- 2) Именице које се односе на одређену шуму: *багрена̀р*, *багрена̀р*, *багрења̀р*, *бреза̀р*, *бреста̀р*, *бука̀р*,¹⁰ *јасења̀р*, *јела̀р*, *кестења̀р*, *клења̀р*, *леска̀р*, *лешта̀р*, *липа̀р*, *топоља̀р*.

Између појединих дијалекатских и стандарднојезичких примера уочене су значењске разлике. За пример *орашѝр* (стандарднојезички пример је *ѝрашар*) у *Речнику српскохрватског књижевног језика* налазимо следеће објашњење: 1. зоол. врста пуха који једе орахе и лешнике; 2. а. онај који

⁹ Примарно значење овог примера је одгајивач дудова, а секундарно дудињак, односно земљиште, воћњак засађен дудовима (уп. РСАНУ 1968: 2–3). Пример *дудиња̀к* није забележен у говору Бунара.

¹⁰ Пример је фонетски модификован. Реч је о упрошћавању сугласничке групе *кв > к* (уп. БОГДАНОВИЋ 1979: 44–45).

радо једе орахе; б. онај који продаје орахе (РМС 1971: 182). У *Речнику српскохрватског књижевног и народног језика* за пример *малина̄р* (стандарднојезички пример је *малинар*) налазимо објашњење: онај који гаји малине, онај који тргује малинама (РСАНУ 1984: 27). За пример *јагодáр* (стандарднојезички пример је *јагодар*) у *Речнику српскохрватског књижевног језика* налазимо објашњење: онај који бере и продаје јагоде (РМС 1967б: 554). У *Речнику српскохрватског књижевног и народног језика* за пример *брѣзáр* (стандарднојезички пример је *брѣзар*) налазимо објашњење: зоол. мали те-треб (РСАНУ 1962: 143).

Анализирани корпус бележи и деривате који нису регистровани у речницима српског језика: *дуња̄р*, *јабукáр*, *кајсија̄р*, *багрена̄р*, *бреста̄р*, *јасења̄р*, *клења̄р*.

Као што се може видети, сви примери са суфиксом *-ар/-јар* акценатски одступају од стандардног српског језика, јер имају дугосилазни акценат на последњем слогу.

2.3. Суфикс *-ак/-јак*

У стандардном српском језику гради неколико категорија речи (између осталог и *nomina loci*). Додаје се и на придевске и на именичке и на глаголске основе (КИРШОВА 1999: 72; КЛАЈН 2003: 33; ШТАСНИ 2007: 932; BARIĆ i др. 1979: 253). У бугарском језику гради *nomina loci* (ИЛИЕВА 2018: 2207), док у македонском не гради, о чему сведоче граматике македонског језика (КОНЕСКИ 1987; УСИКОВА 2000).

Анализирани корпус бележи велики број примера. Сви примери из анализираног корпуса настали су додавањем суфикса *-ак/-јак* на именичку основу и можемо их сврстати у две лексичко-семантичке подгрупе:

- 1) Именице које се односе на одређени воћњак: *купина̄к*, *купиња̄к*, *малиња̄к*, *вишиња̄к*, *дуда̄к*, *дуња̄к*, *ораша̄к*, *шљива̄к*, *трешиња̄к*.
- 2) Именице које се односе на одређену шуму: *бора̄к*, *бреста̄к*, *горуна̄к*, *горуња̄к*, *граба̄к*, *дрења̄к*, *ива̄к*, *јавора̄к*, *јасења̄к*, *јела̄к*, *кестења̄к*, *клења̄к*, *лешта̄к*, *липа̄к*, *ракита̄к*, *топоља̄к*, *цера̄к*, *шума̄к*.

Три примера из анализираног корпуса нису регистрована у речницима српског језика: *дуда̄к*, *ракита̄к*, *шума̄к*.

За пример *ораша̄к* (стандарднојезички пример је *орашак*) у *Речнику српскохрватског књижевног језика* налазимо следеће објашњење: 1. дем. од орах (плод); 2. орашчић; 3. врста траве из пор. махунарки (РМС 1971: 182). *Речник српскохрватског књижевног и народног језика* за пример *јавора̄к* (стандарднојезички пример је *јаворак*) даје објашњење: 1. дем. и хип. од јавор; 2. бот. биљка (РСАНУ 1973: 492), док *Речник српскохрватског књижевног језика* за пример *бора̄к* (стандарднојезички пример је *борак*) даје објашњење: 1. хип. од бор; 2. барска зељаста биљка (РМС 1967а: 251).

Као што се може видети, дијалекатски и стандарднојезички примери се значењски потпуно разликују.

На основу анализе корпуса можемо закључити да су суфикси *-ap/-jar* и *-ak/-jak* конкурентни.¹¹ У оквиру подгрупе *Шума* продуктивнији је суфикс *-ak/-jak* (18 примера) (*-ap/-jar* 14), а у оквиру подгрупе *Воћњак* продуктивнији је суфикс *-ap/-jar* (13 примера) (*-ak/-jak* 9). Треба напоменути да се међу поменутим суфиксима често остварује синонимија (*вишња̂r* и *вишња̂k*, *дуд̂ar* и *дуд̂ak*, *брест̂ar* и *брест̂ak* и сл.).

Као и примери са суфиксом *-ap/-jar*, и примери са суфиксом *-ak/-jak* акценатски одступају од стандардног српског језика.

2.4. Суфикс *-ик*

У стандардном српском језику поменути суфикс је умерене продуктивности у грађењу *nomina loci* (СТЕВАНОВИЋ 1986: 483; КЛАЈН 2003: 85; СТАНОЈЧИЋ, ПОПОВИЋ 2005: 144; ШТАСНИ 2007: 930). Додаје се и на именичке и на глаголске и на придевске основе (КЛАЈН 2003: 84–86).

Анализирани корпус бележи велики број примера са суфиксом *-ик*. Скоро сви примери су настали од именичке основе. Можемо их сврстати у четири лексичко-семантичке подгрупе:

- 1) Именице које се односе на одређену шуму: *бор̂ик*, *брз̂ик*, *бук̂ви̂к*, *дрен̂ик*, *зов̂ик*, *ив̂ик*, *јавор̂ик*, *јасен̂ик*, *јас̂ик*, *јели̂к*, *клен̂ик*, *лип̂ик*, *топол̂ик*, *храст̂ик*, *цер̂ик*.
- 2) Именице које се односе на одређен воћњак: *вишња̂ик*, *шљив̂ик*.
- 3) Именице које се односе на одређено земљиште, њиву или поље: *гљив̂ик*, *кукуруз̂ик*, *пања̂ик*, *шен̂ик*,¹² *реп̂ик*.
- 4) Именице које се односе на одређену башту или одређен врт: *броћа̂ик*, *руж̂ик*.

Од глаголске основе је настао један пример који се односи на шуму (*бран̂ик*).

Три деривата из анализираног корпуса нису регистрована у речницима српског језика: *реп̂ик*, *броћа̂ик*, *кукуруз̂ик*.

У оквиру подгрупе *Шума* конкурентни су суфикси *-ap/-jar*, *-ak/-jak* и *-ик*. Од поменутих суфикса *-ak/-jak* је најпродуктивнији (18 примера) (*-ик* 16 примера). Међу поменутим суфиксима се остварује синонимија (*топоља̂r*, *топоља̂k* и *топол̂ик* и сл.). Између суфикса *-ик* и суфикса *-иште* се, такође, остварује синонимија (*бран̂ик* и *бр̂аниште*, *броћа̂ик* и *бр̂оћиште*, *гљив̂ик* и *гљив̂иште*, *реп̂ик* и *р̂епиште*, *шен̂ик* и *пчен̂иште*).

¹¹ Конкурентни суфикси су они суфикси који се јављају у оквиру исте лексичко-семантичке подгрупе и који су високопродуктивни (уп. ШТАСНИ 2007: 928).

¹² Пример је фонетски модификован. Реч је о упрошћавању сугласничке групе *ни > и* (уп. МАРКОВИЋ 2000: 97). Упрошћавање сугласничке групе *ни > и* није карактеристично за трстенички говор, који припада косовско-ресавском дијалекту (уп. ЈОВИЋ 1968: 73).

Као што се може видети, сви примери акценатски одступају од стандарднојезичких примера.

2.5. Суфикс *-овик*¹³

Представља сложени суфикс суфикса *-ик* (КЛАЈН 2003: 88). Додаје се на именичке основе и све домаће основе уз поменути суфикс потичу од имена биљака (КЛАЈН 2003: 88).

Анализирани корпус бележи свега четири примера са суфиксом *-овик*. Сви примери су настали од именичке основе и можемо их сврстати у једну лексичко-семантичку подгрупу:

- 1) Именице које се односе на одређену шуму: *боровѝк*, *брезовѝк*, *храстовѝк*, *церовѝк*.

Пример *храстовѝк* није регистрован у горепоменутиим речницима.

Акценатски сви примери одступају од стандардног српског језика.

Због ниске продуктивности, суфикс *-овик* није конкурентан. Између суфикса *-ик* и суфикса *-овик* постоји синонимија (*борѝк* и *боровѝк*, *храстѝк* и *храстовѝк*, *церѝк* и *церовѝк*).¹⁴ Синонимија постоји и између суфикса *-ак/-јак* и суфикса *-овик* (*борѝк* и *боровѝк*, *церѝк* и *церовѝк*), као и између суфикса *-ар/-јар* и суфикса *-овик* (*брѝар* и *брѝарѝк*).

2.6. Суфикс *-њак*

Поједини лингвисти *-њак* не третирају као посебан суфикс, већ именице са завршетком *-њак* сврставају у групу именица изведене суфиксом *-ак/-јак* (КИРШОВА 1999: 72; СТАНОЈЧИЋ, ПОПОВИЋ 2005: 144). Друга група лингвиста *-њак* третира као суфикс (КЛАЈН 2003: 35–36; ШТАСНИ 2007: 933–934). Додаје се на именичке, глаголске и придевске основе (КЛАЈН 2003: 35–36).

Анализирани корпус бележи само три примера са поменутиим суфиксом. Сви примери су настали од именичке основе и можемо их сврстати у две лексичко-семантичке подгрупе:

- 1) Именице које се односе на одређени воћњак: *јагодњѝк*.
- 2) Именице које се односе на одређено земљиште, њиву или поље: *напратњѝк*, *навитњѝк*.

Сви примери су регистровани у речницима српског језика. Значењске разлике између дијалекатских и стандарднојезичких примера нису уочене.

Акценатски сви примери одступају од стандардног српског језика.

¹³ М. Стевановић не третира *-овик* као посебан суфикс, већ именице са овим завршетком сврстава у групу именица које су изведене суфиксом *-ик* (уп. 1986: 484).

¹⁴ Ово уп. ШТАСНИ 2007: 931.

Као и претходни суфикс, ни овај суфикс није конкурентан. Синонимија се остварује између суфикса *-њак* и суфикса *-иште* (*напратња̀к* и *на̀пратиште*, *навитња̀к* и *на̀витиште*). Између суфикса *-њак* и суфикса *-ар* се, такође, остварује синонимија (*јагодња̀к* и *јагодар*).

2.7. Суфикс *-ло*

Суфикс *-ло* је нископродуктиван у грађењу *nomina loci* у стандардном српском језику (СТЕВАНОВИЋ 1986: 488; КЛАЈН 2003: 151; СТАНОЈЧИЋ, ПОПОВИЋ 2005: 143). Додаје се на глаголску основу (КЛАЈН 2003: 151). Присутан је и у македонском (КОНЕСКИ 1987: 273) и у бугарском језику (ИЛИЕВА 2018: 2207).

Анализирани корпус бележи свега два примера. Оба примера су настала од глаголске основе и можемо их сврстати у једну лексичко-семантичку подгрупу:

- 1) Именице које се односе на место вршења неке радње: *белило*, *топило*.

Други пример је у *Речнику српскохрватскога књижевног језика* објашњен на следећи начин: средство за топљење, растварање, отапало, растварач (РМС 1976: 237). Као што се може видети, дијалекатски и стандарднојезички пример се значењски потпуно разликују.

Акценатски оба примера одступају од стандардне лексике.

Ни овај суфикс због ниске продуктивности није конкурентан.

3. Закључак

Анализирани корпус обухвата око 150 именица типа *nomina loci*. Говор Бунара познаје све суфиксе као и стандардни српски језик. Најпродуктивнији суфикс у говору Бунара јесте *-иште*. Помоћу овог суфикса изведено је више од 60 именица типа *nomina loci*. Поред поменутог суфикса, продуктивни су и суфикси: *-ар/-јар* (27), *-ак/-јак* (27) и *-ик* (25). Остали суфикси су нископродуктивни: *-овик* (4), *-њак* (3) и *-ло* (2).

Спроведена анализа је показала да има одступања од стандарднојезичког идиома: уочени су деривати који нису регистровани у речницима српског језика, уочене су значењске разлике између дијалекатских и стандарднојезичких примера, уочена су акценатска неподударана између дијалекатских и стандарднојезичких примера.

Упитником су прикупљени следећи нерегистровани деривати: *хмелџиште*, *врбиште*, *леђиште*, *на̀витиште*, *рујиште*, *црепуљиште*, *кошариште*, *ло̀јзиште*, *трља̀чиште*, *на̀прџиште*, *јабук̀овиште*, *лук̀овиште*; *дуња̀р*, *јабук̀ар*, *кајсија̀р*, *багрена̀р*, *бреста̀р*, *јасења̀р*, *клења̀р*; *дуда̀к*, *ракита̀к*, *шума̀к*; *репѝк*, *бројѝк*, *кукурузѝк*; *храстовѝк*.

Значењске разлике су уочене код примера: *бунàриште*; *орашиàр*, *малина̀р*, *јагодàр*, *брезàр*; *орашиàк*, *јавора̀к*, *бора̀к*; *то̀п̀ло*.

Три суфикса су конкурентна у оквиру подгрупе *Шума* (-*ар*/-*јар*, -*ак*/-*јак* и -*ик*), а два суфикса су конкурентна у оквиру подгрупе *Воћњак* (-*ар*/-*јар* и -*ак*/-*јак*). Суфикс -*иште* је без конкуренције, јер је високопродуктиван.

На самом крају треба истаћи да овај рад представља само мали допринос науци о језику, односно творби речи у дијалекту. Да бисмо добили целовитију слику о именицама типа *nomina loci* у говору Бунара, треба израдити упитник који би обухватио и именице које се односе на затворен простор и укључити више информатора. Како бисмо добили целовитију слику о именицама типа *nomina loci* у косовско-ресавском дијалекту уопште, треба спровести истраживање на ширем терену и укључити више информатора. Узимајући у обзир све наведено, овај рад треба да подстакне будуће лингвисте да се темељније баве проблемом творбе речи у дијалекту и проблемом дијалекатске лексике.

Цитирана литература

- БЕЛИЋ, Александар. „Дијалекти источне и јужне Србије”. *Српски дијалектолошки зборник I*, (1905): стр. 1–715.
- БОГДАНОВИЋ, Недељко. „Говори Бучума и Белог Потока”. *Српски дијалектолошки зборник XXV*, (1979): стр. 1–178.
- БОГДАНОВИЋ, Недељко и МАРКОВИЋ, Јордана. *Практикум из дијалектологије*. Ниш: Филозофски факултет, 2000.
- ЖУГИЋ, Радмила. *Микротопонимија доњег слива Јабланице (семантичко-творбени аспект)*. Београд: Институт за српски језик САНУ, 2014.
- ИЛИЕВА, Теодора. „Диахронен поглед кџ суфксалната деривација при някои съществителни имена в българския език”. *KNOWLEDGE – International Journal* Vol. 28.7, (2018): стр. 2203–2208.
- ЈОВИЋ, Душан. „Трстенички говор”. *Српски дијалектолошки зборник XVII*, (1968): стр. 1–239.
- КЕПЕСКИ, Круме. *Македонска граматика*. Скопје: Државно книгоиздателство на Македонија, 1946.
- КИРШОВА, Маријана. *Nomina loci у савременом српском језику*. Подгорица: Универзитет Црне Горе, 1999.
- КЛАЈН, Иван. *Творба речи у савременом српском језику, II део, Суфиксација и конверзија*. Београд: Прилози проучавању српскога језика II, 2003.
- КОНЕСКИ, Блаже. *Грамматика на македонскиот литературен јазик, дел I и II*. Скопје: Култура, 1987.
- МАРКОВИЋ, Јордана. „Говор Запања”. *Српски дијалектолошки зборник XLVII*, (2000): стр. 7–307.

- ПЕЦО, Асим и МИЛАНОВИЋ, Бранислав. „Ресавски говор”. *Српски дијалектолошки зборник XVII*, (1968): стр. 241–367.
- СИМИЋ, Радоје. „Левачки говор”. *Српски дијалектолошки зборник XIX*, (1972): стр. 1–619.
- СПАСОВА, Марија. „Производни съществителни със суфикс -IŠT(E) в търновската редакция на Стишния пролог”. *STUDIA PHILOLOGICA UNIVERSITATIS VELIKOTARNOVENSIS* vol. 35, (2016): стр. 81–104.
- СТАНОЈЧИЋ, Живојин и ПОПОВИЋ, Љубомир. *Грамматика српског језика*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2005.
- СТЕВАНОВИЋ, Михаило. *Савремени српскохрватски језик I (Увод, фонетика, морфологија)*. Београд: Научна књига, 1986.
- СТЕВАНОВИЋ, Јована. „*Nomina loci* у говору Доњег Штипља (поређење са стандардним српским језиком)”. U Neža Kočnik, Lucija Mandić, Rok Mrvič (Ur.), *Mejniki in prelomnice v slovanskih jezikih in literaturah* (str. 237–249). Ljubljana: Študentska sekcija Zveze društev Slavistično društvo Slovenije, 2021.
- СТЕВАНОВИЋ, Јована. „*Nomina loci* у Речнику пиротског говора Драгољуба Златковића”. U Андреа Ратковић Новковић (Ur.), *Слободна тема у (не)слободна времена*. Сремски Карловци: Центар за афирмацију слободне мисли, 2022. (у штампи).
- УСИКОВА, Рина. *Македонски јазык Грамматическиј очерк, тексты для чтения с комментариями и словарем*. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески”, 2000.
- ШТАСНИ, Гордана. „*Nomina loci* са називом биљке у творбеној основи”. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* бр. 50, (2007): стр. 927–937.
- BARIĆ, Eugenija, LONČARIĆ, Mijo, MALIĆ, Dragica, PAVEŠIĆ, Slavko, PETI, Mirko, ZEČEVIĆ, Vesna i ZNIKA, Marija. *Priručna gramatika hrvatskoga književnog jezika*. Zagreb: Zavod za jezik Instituta za filologiju i folkloristiku, 1979.

Извор

Упутник за прикупљање nomina loci.

Контролни извори

- РМС: *Речник српскохрватског књижевног језика*. I–III. Нови Сад – Загреб: Матица српска – Матица хрватска, 1967–1969.
- РМС: *Речник српскохрватског књижевног језика*. IV–VI. Нови Сад: Матица српска, 1971–1976.
- РСАНУ: *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*. I– . Београд: Српска академија наука и уметности, 1959– .
- РСЈ: *Речник српског језика*. Измењено и поправљено издање. Нови Сад: Матица српска, 2011.

Jovana S. Stevanović

NOMINA LOCI IN THE SPEECH OF THE BUNAR NEAR JAGODINA

The subject of the paper are nouns of the *nomina loci* type in the speech of Bunar near Jagodina, which belongs to the Kosovo-Resava dialect. Due to limited space and better overview of the material, only nouns with the meaning of open space were considered. The basic means of building these nouns is suffixation, so the research starts from the suffixes with which they are enclosed. The paper has the following aims: 1) to look at *nomina loci* in speech of Bunar and to determine which suffixes are productive in their construction, 2) to show deviations from the standard linguistic idiom and 3) to show the competitiveness of suffixal morphemes. A completed *Questionnaire for collecting nomina loci* served as a corpus. Dictionaries of the Serbian language served as a control corpus. The conducted analysis showed that the most productive suffix is in speech of Bunar *-ište*. The suffixes *-ar/-jar*, *-ak/-jak* and *-ik* are also productive. Deviations from the standard language idiom are numerous: derivatives that are not registered in Serbian language dictionaries were noticed, significant differences between dialectal and standard linguistic examples were noticed, accent discrepancies between dialectal and standard language examples were noticed. Three suffixes are competitive within the subgroup *Forest* (*-ar/-jar*, *-ak/-jak* and *-ik*) and two suffixes are competitive within the subgroup *Orchard* (*-ar/-jar* and *-ak/-jak*). The suffix *-ište* is without competition, because it is highly productive.

Keywords: the derivation-semantic category of *nomina loci*, suffix, word formation, the speech of Bunar, standard linguistic idiom.